

Originalni naučni rad

**MIŠLJENJE STUDENATA RADNE TERAPIJE O STATUSU
RADNIH TERAPEUTA U REPUBLICI SRPSKOJ I BOSNI I
HERCEGOVINI**

*Lidija Slunjski Tišma¹, Tamara Popović^{1 2}, Dijana Laštro^{1 2}, Ilija Stijepić¹,
Dragana Sredić Cartes¹*

¹JU Visoka medicinska škola Prijedor,

²Zavod za fizikalnu medicinu i rehabilitaciju „Dr Miroslav Zotović” Banjaluka

Sažetak: Radna terapija (RT) je samostalna profesija koja promoviše zdravlje i blagostanje. Zvanje radnog terapeuta stiče na mnogobrojnim visokoobrazovnim ustanovama širom svijeta. Cilj istraživanja je da ispita mišljenje studenata o statusu radne terapije u Republici Srpskoj (RS) i Bosni i Hercegovini (BiH), razlozima za studiranje radne terapije, mogućnostima zapošljavanja i razvoju karijere nakon diplomiranja. Studija presjeka je uključivala 52 studenta Visoke medicinske škole u Prijedoru, i to studenata druge godine 14 (29.2%), treće godine 22 (45.8%), četvrte godine 12 (25%). Za potrebe istraživanja, korišten je anonimni upitnik. Korištenjem deskriptivne statistike i neparametarskih testova, uvidjeli smo da studenti imaju negativan stav o statusu RT u RS i BiH (38.24%) sa najvećim procentom među studentima treće godine (47.85%). Oni misle da je opšti status RT loš (45.8%) sa udjelom od 54.54% među studentima treće godine. Kao glavni razlog za studiranje RT navode želju da pomažu ljudima. Da bi se poboljšao status RT u zemlji, predlažu proširenje djelokruga rada na svim nivoima zdravstvene i socijalne zaštite. Izražavaju afirmativne i pozitivne stavove o statusu RT u zemljama Evropske unije (EU) i veću mogućnost zapošljavanja nego u RS i BiH.

Ključne riječi: studijski program radne terapije, mišljenje studenata, očekivanja

Uvod

Radna terapija je zdravstvena profesija koja se bavi promovisanjem zdravlja i blagostanja kroz različite aktivnosti. Osnovni cilj radne terapije je da omogući ljudima da učestvuju u svakodnevnim životnim aktivnostima. Radni terapeuti ovo postižu radeći sa pojedincima i zajednicom tako da povećaju njihove sposobnosti u učestvovanju u aktivnostima koje žele da rade, treba da rade ili se od njih očekuje da rade, prilagođavajući ili aktivnost ili okolinu, a sve u cilju podrške izvođenju aktivnosti (WFOT 2012).

Zvanje radni terapeut stiče se na mnogobrojnim visokoobrazovnim ustanovama širom svijeta koje im pruža znanja iz različitih oblasti i nauka (medicinske, psihološke, psihosocijalne, bihejvioralne i okupacione) i kojima stiču znanja i vještine za rad sa pojedincima, grupama ili zajednicom te mogu da pruže usluge korisnicima na svim nivoima zdravstvene i socijalne zaštite. Prve edukacije iz radne terapije vodila je Eleanor Clark Slagle još 1917. godine a 1922. postala je prvi direktor škole za radnu

terapiju u Sjedinjenim Američkim Državama (Britannica, T., 2021). Prva škola u Evropi (Dorset House School of Occupational Therapy) sa radom je počela kao sastavni dio privatne klinike za žene sa problemima u oblasti mentalnog zdravlja (<https://www.brookes.ac.uk/library/collections/special-collections/public-and-allied-health/dorset-house-archive/>). Prvi standardi u obrazovanju postavljeni su 1954. a objavljeni 1958. godine kao WFOT Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists (WFOT Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists, 1958.).

Obrazovanje radnih terapeuta u bivšoj Jugoslaviji počelo je u Ljubljani 1964. na osnovu Zakona o Višji šoli za zdravstvene delavce (<https://www.zf.uni-lj.si/si/27-strani/organiziranost/oddelek-za-delovno-terapijo>) godine zatim u 1965. godine u Beogradu na Višoj medicinskoj školi (<https://www.vzsbeograd.edu.rs/sr/o-skoli/istorijat-skole.html>). Nakon rata u Bosni i Hercegovini aktivnosti za radnu terapiju bile su vezane za međunarodne projekte, ali nisu bile inkorporirane u dugotrajnu strategiju. Villeneuve, Hachey i Hove, kanadski radni terepauti su prvi razvili program edukacije za radne terapeute u BiH zasnovan na konceptu rehabilitacije u zajednici (Peat, 1997) i modelu Osoba - Okruženje - Okupacija kao teoretskom okviru za radnoterapeutsku praksu (Law, Cooper, Strong, Stewart, Rigby & Letts, 1996). Program je bio podijeljen u tri cjeline i trajao je 5 mjeseci (Villeneuve, 2000). Formalno obrazovanje radnih terapeuta prvi put u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini započinje 2014. godine kada Ministarstvo prosvjete i kulture Republike Srpske licencira studijski program radne terapije na JU Visokoj medicinskoj školi u Prijedoru. Na tržištu rada je do sada bio mali broj radnih terapeuta koji su svoje zvanje sticali uglavnom u zemljama u okruženju. U "Službenom glasniku" Republike Srpske br. 117 iz 2014. god. objavljen je Pravilnik o listi strukovnih, akademskih i naučnih zvanja i po prvi put je uvršteno zvanje diplomirani radni terapeut (240 ECTS). Prva generacija radnih terapeuta na JU Visoka medicinska škola (VMŠ) Prijedor diplomirala je u septembru 2018. godine a 2019. godine u Službenom glasniku br. 49 objavljen je Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o program i postupku polaganja stručnog ispita koji prvi put sadrži Program pripravnčkog staža za radne terapeute.

Cilj istraživanja JU VMŠ Prijedor i Udruženja radnih terapeuta u Bosni i Hercegovini je analiza i ocjena mišljenja studenata VMŠ Prijedor o statusu radne terapije u Republici Srpskoj (RS) i Bosni i Hercegovini (BiH), te komparativna ocjena statusa radne terapije u RS i BiH sa statusom u državama Evropske unije (EU), kao i mišljenje studenata o ključnim faktorima koji bi mogli doprinijeti poboljšanju statusa radne terapije. Osim toga su analizirana i mišljenja studenata o razlozima za studiranje radne terapije, mogućnostima zaposlenja i nastavka karijere nakon završenih studija.

Materijali i metode

Studija presjeka je uključivala 52 studenta VMŠ Prijedoru, i to 14 studenata druge godine (29.2%), 22 studenta treće godine (45.8%), 12 studenata četvrte godine (25%). Za potrebe istraživanja, korišten je anonimni upitnik koji je prvobitno korišten za ispitivanje mišljenja studenata Zdravstvenog veleučilišta u Zagrebu.

Istraživanje je provedeno metodom anketiranja studenata Upitnikom koji se sastoji od sljedećih cjelina: prva cjelina - Status radne terapije u RS i BiH sa 14 pitanja, druga cjelina - Opšta ocjena statusa radne terapije u RS i BiH i poređenje sa statusom zemalja EU sa 15 pitanja, treća cjelina - Poboljšanje statusa radne terapije u RS i BiH sa 5 pitanja i preporukom za poboljšanja, četvrta cjelina - Ocjena razloga izbora studiranja radne terapije sa 6 pitanja, peta cjelina - Mogućnosti nakon sticanja diplome 6 pitanja i jedna preporuka razloga.

Sva pitanja su koncipirana tako da se mišljenje ispitanika vrednuje na skali od 1 do 5. Prije statističke analize dobijenih odgovora provjerena je pouzdanost mjerne skale pripremljenog upitnika, odnosno ocijenjena je njena unutrašnja saglasnost. Pouzdanost skale mjerena stepenom konzistencije unutar 48 pitanja izražena je Kronbahovim alfa koeficijentom koji iznosi 0.904 što pokazuje visok stepen konzistentnosti mjerne skale. Vrijednost koeficijenta pokazuje da je ovim pitanjima objašnjeno oko 90% objašnjive varijanse pojave koju analiziramo.

Rezultati i diskusija

Istraživanjem su obuhvaćena 52 studenta druge i treće godine studija VMŠ Prijedoru. Na sva pitanja su potpuno odgovorili 48 studenata, dok 4 studenta nisu dali odgovore na sva postavljena pitanja. Njihovi odgovori su uključeni u analizu onih pitanja na koja su dali odgovore.

Uzorak čini 37 (ili 77.1 %) studenata ženskog pola i 10 (ili 20.8 %) studenata muškog pola (Tabela 1). Najveći broj studenata je sa treće godine studija i to njih 22 (ili 45.8 %), zatim druge godine studija 14 ispitanika (ili 29.2 %), i na kraju 12 ispitanika je na četvrtoj godini studija (ili 25 %) (Tabela 2).

Tabela 1. Struktura uzorka prema polu

Table 1. Structure of the sample according to gender

Pol	Ukupno	Postotak
Žensko	38	79.16
Muško	10	20.83
Ukupno	48	100,00

Tabela 2. Struktura uzorka prema godini studija

Table 2. Structure of the sample according to year of study

Godina studija	Ukupno	Postotak
Druga	14	29.16
Treća	22	45.83
Četvrta	12	25.00
Ukupno	48	100.00

Ocjena statusa radne terapije u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini ocijenjena je grupom od 14 pitanja, u kojima su student iznijeli svoj stepen slaganja sa formulisanim tvrdnjom. Analiza dobijenih odgovora izvršena je prema polu i godinama studija i prikazana je tabelama koje su grupisane prema pitanjima na koje su studenti davali odgovore.

Rezultati analize stavova studenata o opštoj procjeni statusa radne terapije u RS i BiH prikazani su Tabelom 3.

Tabela 3. Distribucija rezultata o opštoj ocjeni statusa radne terapije u RS i BiH grupisani prema godini studija i polu ispitanika.

Table 3. Distribution of results on the general assessment of the status of occupational therapy in the RS and BiH, grouped according to the year of study and gender of the respondents.

Ocjena	POL		Godina studija			Ukupno
	Ženski	Muški	Druga	Treća	Četvrta	
Izrazito loš	8	2	2	4	4	10 (20,8%)
Loš	15	7	5	14	3	22 (45,8%)
Ni loš niti dobar	9	1	5	2	3	10 (20,8%)
Dobar	4	0	2	2	0	4 (8,3%)
Izrazito dobar	2	0	0	0	2	2 (4,2%)
Ukupno	38 (79,2%)	10 (20,8%)	14 (29,2%)	22 (45,8%)	12 (25%)	48 (100%)

Iz dobijenih rezultata, Tabela 3, vidimo da je 22 (45,8%) studenta ocijenilo opšti status radne terapije u RS i BiH kao loš. Ako tome dodamo da je 10 (20,8%) studenata opšti status radne terapije ocijenilo kao veoma loš, možemo zaključiti da je 66,7 % studenta opštu ocjenu statusa radne terapije u RS i BiH ocijenilo kao loš ili veoma loš. Neutralnih studenata po ovom pitanju je 10 (20,8%). Ocjenom da je opšti status radne terapije dobar mišljenja su 4 (8,3%) ispitana studenta, dok su 2 studenta (4,2%) ocijenila status kao izrazito dobar.

Kako su kod ocjene statusa radne terapije u RS i BiH preovladavali stavovi suprotni sa tvrdnjom, slijedi da kod ocjene statusa u zemljama EU preovladavaju stavovi koji iskazuju slaganje sa tvrdnjama iznesenim u pitanjima.

Tabela 4 . Distribucija rezultata ocjene studenata o poštovanju i uvažavanju radne terapije u zemljama EU od strane drugih stručnjaka u odnosu na godine studija i pol ispitanika.
Table 4. Distribution of the results of students' assessment of respect and appreciation of occupational therapy in EU countries by other experts in relation to years of study and gender of respondents.

Stepen slaganja sa tvrdnjom	POL		Godina studija			Ukupno
	Ženski	Muški	Druga	Treća	Četvrta	
Uglavnom se ne slažem	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	1 (100%)	0 (0%)	1 (2,1%)
Niti se slažem, niti se ne slažem	6 (85,7%)	1 (14,3%)	3 (42,9%)	3 (42,9%)	1 (14,3%)	7 (14,6%)
Uglavnom se slažem	19 (86,4%)	3 (13,6%)	9 (40,9%)	10 (45,5%)	3 (13,6%)	22 (45,8%)
U potpunosti se slažem	13 (72,2%)	5 (27,8%)	2 (11,1%)	8 (44,4%)	8 (44,4%)	18 (37,5%)
Ukupno	38 (79,2%)	10 (20,8%)	14 (29,2%)	22 (45,8%)	12 (25%)	48 (100%)

Iz Tabele 4 vidimo da su studenti saglasni da je radna terapija cijenjena i poštovana od strane drugih stručnjaka u zemljama EU, i sa tim stavom se uglavnom slaže 22 (45,8%) ispitanih studenata, a u potpunosti se slaže 18 (37,5%) studenata, što zajedno iznosi 83,3% ispitanih studenata. Za razliku od toga, na isto pitanje o statusu u RS i BiH, 23 (47,9%) ispitanih studenata je izrazilo negativan stav o tom pitanju dok 19 studenata (39,9%) nije imalo stav o tom pitanju.

Na osnovu provedene analize o ocjeni statusa radne terapije u RS i BiH može se zaključiti da kod studenata uglavnom preovladavaju negativni stavovi o poziciji i statusu, dok o statusu radne terapije u zemljama EU preovladavaju pozitivni stavovi i afirmativna mišljenja o poziciji radne terapije u tim zemljama.

Procjena razloga za studiranje radne terapije od strane ispitanika mjerana je sa šest indikatora fomrulisanih u formi tvrdnje. Upoređujući dobijene rezultate ocjene razloga za izbor studiranja radne terapije ispitani studenti su u najvećem broju naveli da je razlog Z1: Želja za pomaganjem ljudima. On se u potpunosti odnosi na 27 (56,25%) od ukupnog broja anketiranih studenata, i to su u najvećem broju studenti ženskog pola, III godine studija 14 (51,85%). Razlog Z2: želja za poslom u sektoru zdravstvene i socijalne zaštite, koji se u potpunosti odnosi na 22 (45,82%) ispitanih studenata i oni su najvećim dijelom 12 (54,54%) studenti III godine studija. Najniže rangirani razlozi su: Z5 (neko drugi me potaknuo da studiram radnu terapiju) i Z6 (lično iskustvo s radnom terapijom), koje su kao razloge koji se u potpunosti odnose na njih naveli po 1 anketirani student (2,1%).

U tabelama 5 i 6, prikazani su ukupni rezultati ocjene ponuđenih razloga koji su doprinijeli za izbor studiranja radne terapije grupisani prema polu i prema godinama.

Tabela 5. Distribucija dobijenih rezultata prema razlozima studiranja i polu ispitanika.

Table 5. Distribution of obtained results according to the reasons for studying and gender of the respondents.

		Razlozi izbora studiranja radne terapije												Ukupno	
		Z1		Z2		Z3		Z4		Z5		Z6		Ž	M
		Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M	Ž	M		
Stepen slaganja sa tvrdnjom															
Uopšte se ne odnosi na mene	%	0	0	0	0	1	1	16	2	24	5	18	3	59	11
	pol														
	%														
	total														
Uglavnom se ne odnosi na mene	%	0	0	2	0	3	0	9	3	6	1	6	2	26	6
	pol														
	%														
	total														
Niti se odnosi niti se ne odnosi na mene	%	3	2	6	2	15	6	3	3	4	2	7	4	38	19
	pol														
	%														
	total														
Uglavnom se odnosi na mene	%	13	3	16	0	8	0	6	1	3	2	6	1	52	7
	pol														
	%														
	total														
U potpunosti se odnosi na mene	%	22	5	14	8	11	3	4	1	1	0	1	0	53	17
	pol														
	%														
	total														
Ukupno	%	38	10	38	10	38	10	38	10	38	10	38	10	228	60
	pol														
	%														
	total														
Total		48		48		48		48		48		48		288	

Tabela 6. Distribucija dobijenih rezultata prema razlozima studiranja i godini studija ispitanika.

Table 6. Distribution of obtained results according to reasons for studying and year of study of respondents.

Faktor	Godina studija	Stepen slaganja					Ukupno
		Uopšte se ne odnosi na mene	Uopšte se ne odnosi na mene	Niti se odnosi niti se ne odnosi na mene	Uglavnom se odnosi na mene	U potpunosti se odnosi na mene	
Z1	II	0	0	1	7	6	14
	III	0	0	2	6	14	22
	IV	0	0	2	3	7	12
Z2	II	0	1	2	7	4	14
	III	0	0	4	6	12	22
	IV	0	1	2	3	6	12
Z3	II	0	3	6	3	2	14
	III	1	0	8	4	9	21
	IV	1	0	7	1	3	12
Z4	II	5	5	0	2	2	14
	III	8	5	4	2	3	22
	IV	5	2	2	3	0	12
Z5	II	8	3	1	1	1	14
	III	15	3	2	2	0	22
	IV	6	1	3	2	0	12
Z6	II	7	2	3	2	0	14
	III	8	6	5	2	1	22
	IV	6	0	3	3	0	12
Ukupno		70	32	57	59	70	288

Na osnovu ukupnih rezultata ocjena važnosti pojedinih faktora unapređenja statusa radne terapije, koristeći ponderisanu prosječnu vrijednost ocjene snažnosti izvršeno je rangiranje faktora po važnosti. Pokazalo se da je prema mišljenju ispitanih studenata, najvažniji faktor PS3: potreba proširenja djelokruga rada radne terapije, zatim faktor PS2: veća vidljivost i prepoznavanje kroz programe i inicijative približavanja svrhe i ciljeva rada radne terapije. Na trećem mjestu prema važnosti je faktor PS1: potreba reformskih poteza koji bi omogućili veću ulogu i odgovornost radnih terapeuta, zatim su faktori PSA4 i PS5 (Tabela 6).

Tabela 7. Rang važnosti pojedinih faktora unapređenja statusa radne terapije prema ocjeni ispitanih studenata.

Table 7. Ranking of the importance of certain factors in improving the status of occupational therapy according to the assessment of the surveyed students.

Faktor	Rang	Prosječna vrijednost ponderisane ocjene $p = \frac{\sum v \cdot f}{N}$, $V=1,2,3,4,5$; $N=48$
PS1	3	4,3541
PS2	2	4,3958
PS3	1	4,4375
PS4	4	3,7290
PS5	5	3,2971

Veliki broj dosadašnjih istraživanja u svijetu i zemljama Evropske unije na temu mišljenja studenata, razloga za studiranje, mogućnosti zapošljavanja nakon završetka dodiplomskih studija i razvoja karijere nakon diplomiranja najviše u oblasti sestrinstva. (Čukljek i sar. 2011; Jović i sar, 2015; Kosier i sar., 2018) Ipak određeni broj autora u svojim istraživanjima usmjeren je i na mišljenje studenata radne terapije, razloga za studiranje, mogućnostima zapošljavanja nakon završetka dodiplomskih studija i razvoja karijere nakon diplomiranja (Pylyser, Denolf & Rogiers, 2021; Clay, 2022).

Varijable uključene u analizu, i to studenata druge, treće i četvrte godine dodiplomskih studija radne terapije na JU Visoka medicinska škola Prijedor, zahtijevaju odabir i način izlaganja dobijenih rezultata.

Najviše istraživanja vezanih za mišljenje studenata o statusu profesije rađeno je u oblasti sestrinstva. U istraživanju u oblasti sestrinstva u Republici Srpskoj studenti takođe smatraju da sestrinstvo nije cijenjena profesija (Jović, Knežević, Skrobić, Matavulj & Vučković, 2015). U svom istraživanju Čukljek, Karačić i Ilić (2011) došli su do rezultata da 47% studenata treće godine studija sestrinstva djeli mišljenje da u Republici Hrvatskoj sestrinstvo nije cijenjena profesija, u studiji Kosier, Čukljek, & Lučanin (2018) dvije trećine ispitanih smatra da sestrinstvo nije cijenjena profesija.

Isti procenat studenata sestrinstva (47%) smatra da ih ne cijene drugi članovi tima odnosno da većina ispitanika smatra da nisu cijenjene od drugih članova tima, (Čukljek, Karačić & Ilić, 2011; Kosier, Čukljek, & Lučanin, 2018) dok je taj procenat kod radnih terapeuta 47.9%.

Poredeći dobijene rezultate ocjene razloga za izbor studiranja radne terapije ispitanici su u najvećem broju naveli da je razlog želja za pomaganjem ljudima (56,25%) što se vidi i iz istraživanja sprovedenog u Ukrajini. Istim istraživanjem se potvrđuje i potreba za proširenjem interpretacije i djelokruga rada radnih terapeuta i reformski potezi koji bi omogućili veću ulogu radnih terapeuta (Pylyser, Denolf & Rogiers, 2021).

Klej (Clay, 2022) u svom istraživanju zaključuje da drugi zdravstveni profesionalci nemaju priliku da se susreću sa radnim terapeutima pa otuda i nedovoljno znanja i

uvažavanja radnih terapeuta. Kako radni terapeuti mogu pokrivati veliki djelokrug rada, potrebno je i bolje razumijevanje među članovima tima.

Zaključak

Nakon provedene analize mišljenja studenta radne terapije Visoke medicinske škole Prijedor vidi se da negativan stav o statusu radne terapije u RS i BiH ima 38,24% ispitanih i da su to najviše studenti treće godine studija (47,85%). 45,8% ispitanih studenata je mišljenja da je opšti status radne terapije u RS i BiH loš i to najviše kod studenta treće godine (54,54%). Poređenjem statusa radne terapije u RS i BiH sa statusom u zemljama EU ispitanici imaju pozitivan i afirmativan stav o statusu radne terapije u zemljama EU. Za poboljšanje statusa radne terapije u RS i BiH predlažu proširenje djelokruga rada radne terapije. Kao razlog izbora studiranja najčešće navode želju za pomaganjem ljudima, i to većinom osobe ženskog pola treće godine studija. Veliki procenat studenata radne terapije (66,7%) smatra da je njihov status loš ili veoma loš pa možemo zaključiti da generalno imaju loše mišljenje o svom statusu u sistemu zdravstvene i socijalne zaštite.

Literatura

- Agencija OTIS (2019). Analiza Statusa radne terapije u Republici Srpskoj i Bosni i Hercegovini. Banjaluka
- Britannica, T. Editors of Encyclopaedia (2021, October 9). Eleanor Clarke Slagle. Encyclopedia Britannica. <https://www.britannica.com/biography/Eleanor-Clarke-Slagle> Pristupljeno 15 6 2022
- Clay, K. G. (2022). Narrative Review-Optimal Occupational Therapy Experience.
- Čukljek, S., Karačić, J., & Ilić, B. (2011). Stavovi studenata 3. godine studija sestrinstva o sestrinstvu u Hrvatskoj danas. Opatija: Hrvatsko sestrinstvo ususret Europskoj uniji, 169-176.
- Jović, D., Knežević, D., Skrobić, M., Matavulj, A., & Vučković, J. (2015). Stavovi i mišljenja studenata zdravstvene njege Medicinskog fakulteta u Banjoj Luci o studijskom programu i sestrinstvu kao profesiji. Scripta Medica, 46(1), 49-54. <https://doi.org/10.5937/ScriptaMed1501049J>
- Kosier, M., Čukljek, S., & Lučanin, D. (2018). Stavovi studenata studija sestrinstva Zdravstvenog veleučilišta o sestrinstvu u Hrvatskoj. Journal of Applied Health Sciences= Časopis za primijenjene zdravstvene znanosti, 4(2), 145-155.
- Law, M., Cooper, B., Strong, S., Stewart, D., Rigby, P., & Letts, L. (1996). The person-environment-occupation model: A transactive approach to occupational performance. Canadian journal of occupational therapy, 63(1), 9-23.
- Medici.com (2019). Radna terapija – mogućnosti i izazovi vol.92 Published on Apr 26, 2019 str. 18-19 Pristupljeno 15 6 2022
- Peat, M. (1997). Community based rehabilitation. WB Saunders Company.
- Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o program i postupku polaganja stručnog ispita Službeni glasnik RS br. 49 14.6.2019. Pristupljeno 15 6 2022
- Pravilnik o listi strukovnih, akademskih i naučnih zvanja "Sl. glasnik RS", br. 117/2014 i 83/2015 i 120/2018 Pristupljeno 15 6 2022
- Pyllyser, C., Denolf, A. M., & Rogiers, A. (2021). Developing a new qualified occupational therapy program in Ukraine: A needs assessment.

- Viileneuve, M. (2000). Occupational Therapy Education in Bosnia and Flenegovina: An Implementation Evaluation.
- WFOT (1958). Minimum Standards for the Education of Occupational Therapists.
<http://www.wfot.org/Education> Pristupljeno 15 6 2022
- www.brookes.ac.uk/library/collections/special-collections/public-and-allied-health/dorset-house-archive/ Pristupljeno 15 6 2022
- www.vmspd.com/wp-content/uploads/2016/11/Copy-of-radna-terapija.pdf Pristupljeno 15 6 2022
- www.vzsbeograd.edu.rs/sr/o-skoli/istorijat-skole.html Pristupljeno 15 6 2022
- www.zf.uni-lj.si/si/27-strani/organiziranost/oddelek-za-delovno-terapijo Pristupljeno 15 6 2022
- wfot.org/about/about-occupational-therapy Pristupljeno 15 6 2022

OCCUPATIONAL THERAPY STUDENTS OPINION ON OCCUPATIONAL THERAPY STATUS IN REPUBLIC OF SRPSKA AND BOSNIA AND HERZEGOVINA

*Lidija Slunjski Tišma¹, Tamara Popović^{1 2}, Dijana Laštro¹, Ilija Stijepić¹,
Dragana Sredić Cartes¹*

¹ School of applied medical sciences Prijedor,

² Institute for Physical Medicine and Rehabilitation” Dr Miroslav Zotovic”
Banja Luka

Abstract: Occupational therapy (OT) is independent profession that promotes health and well-being. One can become occupational therapist at numerous higher education institutions around the world. The aim of the research is to examine OT students opinion on OT status in Republika Srpska (RS) and Bosnia and Herzegovina (BiH), reasons for studying OT, employment opportunities and pursuing career after graduation. The cross-sectional study included 52 OT students at School of applied medical sciences Prijedor, 2nd year 14 (29.2%), 3rd year 22 (45.8%), 4th year 12 (25%). For research purposes, we used the anonymous questionnaire method. Using descriptive statistics and non-parametric tests, we found that students have negative stance on the status of OT in RS and BiH (38.24%) with the highest percentage among 3rd year students (47,85%). They think that the general status of OT is poor (45.8%) and with 54.54% among the 3rd year students. The main reason for studying OT is desire to help people. In order to improve the status of OT in the country, they suggest spreading OT scope of practice at all levels of health and social care. They express an affirmative and positive views on the status of OT in EU countries, with greater job opportunities than in RS and BiH.

Keywords: occupational therapy studies, student opinion, expectations